

Framhald av síðu 9

liva tær fyrirtættir, spakuliga, men eindaleyst og systematískt dreyna úr tær tina innaru orku, ja, allt titt liv. At stýra úttan um meiningisloysi á øllum økjum, í øllum fornum, í øllum hópum, er einasti vegur út úr hesum andans dýpi, vit øll meira og minni eru sokkin niður í. Hetta køvandi sálarliga hópisloysi, ið er vorðin okkum øllum fyrri, tá samfelagsins maktdeplur í andaleypi hava flikkað saman vinnulig og politisk idésett (samgonguskjal um vit vilja), sett saman av leikum um at kalla øllum heimsins samlaðu ismum, so flokkslaga samansett leikapetti, at vit øll somul so við og við eru hoknað niður í eina kenslunnar oyðimørk av hópisleysum meiningisloysi.

Okkara innara vitska

Vit vita øll somul, nær ið tað vit gera og siga er rætt ella rangt, vit eru øll somul útgjörd við einum, innan í okkum sjálvum, innbygdum moralskum kodeksi, ið tað heilt úttan undantak, ikki er gjørligt, at koma úttan um.

Tað er har um vit vilja tað, ella vit ikki vilja tað — og tað er hesa innaru stýring, ið øll okkara ytra stýring til eina og hvørja tíð eigur at verða lagað eftir.

At leita aftur til tað einfalda, tað fatuliga rætta: Til demokratið og til sosialt rættvísi: Hetta er leiðin, ið ivaleyst best er lýst og innihildin í orðsamansettingini sosialdemokratið, har begrebið demokrati í orðsins sanna týdningi verður hildið hátt í hevd, og har orðið sosialistur og sosialisma við orðunum hjá Vaclav Havel meira er ein menniskjanslig, ein moralsk og ein kenslubetinga kategori, heldur enn nøkur konkret politisk ella ókonomisk doktrin, teori, ella ideologi, ella fyrri tað ein hvør heildarætlan til eina betri innrættan av hesum betri.

Havel

Eg eri so sera samdur við Havel, tá hann sigur:

„Tað hava verið tíðir, har einhvør ið var (ella er) imóti víðføddum fyrimumum, arvadam privilegium, móti útsúgvan av teim máttleysu, móti sosialum ójavnum og ómoralskum forðingum, ið hava niðurgjørt og eyðmýkt tey, ið dømd hava verið til at tæna øðrum, at hesi hava kallað seg sosialistar, og ein sovorðin „kenslubetingagødur“ „moralskur“ sosialistur havi eg soleiðis eisini verið og eri tað tann dagin í dag, nú einans við tí muni, at eg ikki longur lýsi hesum min holding við hesum orði einsamøllum.“

Spillan

Eitt orð, ið er vorðið kriminalisera av misnýtslu teirra totaliteru og so av heilt náttúrligu opponentunum mótvægis øllum, ið líknar menniskjansligheit, av skiftandi fasistkapalistiskum orvitsknoykkum og teirra sjúku snarandi skiving.

Skulu vit vinna á okkara trupulleikum, mugu vit finna á aftur kósina, um vit nakran tíð heilt eksakt hava fingið høvi at stýrt nakra líkinda kós nakrantið áður orsakað av teirri kompromissstöðu, vit allar dagar hava verið kroystir út í.

— og kósina

»Kósina, vit megu halda, er ikki ein kós, ið onkran vakran dag verður lýdd okkum í oyrað, ei heldur verður hon stungin út í kortið frá í erva av. Bert ein moralsk og andalig tilvitska, grundað á virðingina fyrri einum slagi av ikki verðsligum autoriteti: Virðingin fyrri náttúrunnar skipanum og lógum, ella í reglunum fyrri kosmos, og so einum moralskum stæði og tess yvirpersónliga uppruna, einari virðing fyrri tí absolutu, úr eins innaru vitsku, einans hetta kann føra til at livið á jørðini ikki gongur undir í einum slagi av megasjálvmorði, og kann føra til at tað aftur verður til at halda út. V.ø.o. hagar til at livið fær veruligar menniskjansligar dimensiónir, einans ein tilk tilvitska kann eygssónliga bera í sær eina gongd fram imóti teirri samfelagskipan, har menniskjað aftur verður um menniskja og gerst ein konkret persónlig vera.

Uppreistur og ábyrgd

Vit mugu gera uppreistur móti leikluti okkara sum máttleysir lutir í einum veldugum maskinari, undir leiðslu av einari monopolitiskari vinnulivs-stýring, ið bara hálsar avstað, gud viti hvagar. Vit megu aftur úr okkum sjálvum finna eina djúp-kenda ábyrgd fyrri heiminum, v.ø.o. einari ábyrgd fyrri nokrum, ið verður sett hægni enn vit sjálvi.

Skylda nú

At gera nakað við tað, kunnu og megu, vit øll og tað her og nú. Ongin vil gera tað fyrri okkum, og vit kunnu líka litið biða eftir nokrum, ið fer at gera tað. Vónleysa, apatiska líkasalan má burtur, tað er fyrsta fortreytin, og onnur er ássannanin av at ongar broytingar ella rørsur av tiliknum slagi henda úttan fyrri heimin ella oman fyrri heimin í einum ella øðrum „hinsidan“, men her og nú, beint í blant okkum, í okkara gerandisdegi, í okkara samfe-

Líkningarráðið fekk viðhald:

Inntøka og ikki lán

Skattur skal gjaldast av teimum gott 10 miljónunum, sum Global-partaeigarnir í 1981 fingi útgoldnar frá týsku skipasmíðjuni

Semja varð í fyrradagin gjørd í Føroya rætti millum Líkningarráð Føroya og triggjar av partaeigarnum í fyrrverandi Global-reiðarinum.

SAMDUST UM PRINSIPPID

Tað vóru hesir triggir, ið á sinni undirskrivaðu skjali við týsku skipasmíðjuna Büsomer Werft, og tí kravdi líkningarráðið eisini teir eftir skatti av teimum 10 miljónunum, talan varð um.

Líkningarráðið helt fram, at talan var ikki um lán, men um skattskylduga inntøku, forvunnin í 1981.

Hesum fekk líkningarráðið viðhald í, og teir triggir, ið vóru kravdir eftir skatti av upphæddini gingi eisini við til at viðurkenna hetta sum inntøku.

EISINI HINIR 150

Dómarin vildi kortini ikki geva líkningaráðnum við-

hald í, at øll upphæddin kundi tilskrivast teimum trimum, sum høvdu skrivað undir. Teir verða nú tilskrivaðir eina skattskylduga inntøku uppá umleið tvær miljónir tilsamans.

Hinir uml. 150 partaeigararnir verða sostatt tilskrivaðir eina skatt-

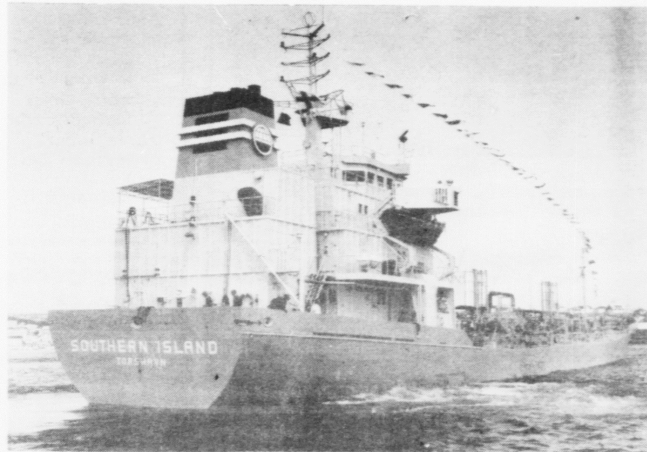
skylduga inntøku uppá umleið átta miljónir tilsamans.

ROKNA AFTUREFTIR

Grundarlagið fyrri hesum býði er býtið í partapeninginum í Global. Figgingin av partapeninginum fór tá fram soleiðis, at 1/3

var goldin kontant, restin var goldin við peninginum frá Büsomer Werft. Sostatt ber til at rokna seg fram til, hvat hvussu stóran part av upphæddini frá Büsomer Werft, hvør einstakur kann tilskrivast sum inntøku.

ówh

lagslivi, í okkara politiska virksemi í javnaðarflokkinum.

Tað er nevniliga ikki soleiðis, at vit fyrst skulu hugsa okkum til eina ætlan um ein betri heim — eina betri skipan, og so aftan á, fara í holt við at veruleikagera hesa ætlan í praksis, men heldur soleiðis at vit við veru okkara her og nú forma hesa ætlan úr tí tilfari, ið er — okkum sjálvum — og formulera hesa ætlan á okkara egna máli.

Høgra-vinstra — og tú

Høvuðstrupulleikin er ikki stríðið millum høgra og vinstra, hetta um framleiðslutæknin er á privat-um ella á samfelags hondum, heldur kann høvuðstrupulleikin lýsast nakað soleiðis: Tað er um tú gloymir at tað mest umráðandi er at menniskjað sjálvt verður fremsta mál-ið: Eisini í búskaparligum hópum, eiga fólk ikki at vera „avráttað“ nokrum strukturi: Hetta vil so aftur siga, at fremst verður sett hetta at tey persónligu viðurskiftini ikki fara fyrri skeytið, t.v.s. viðurskiftini millum teg og arbeiðsfelaga tín, millum undir- og yvirordnaðan,

millum teg og arbeiði titt, millum hetta titt arbeiði og úrslitið av tínum arbeiði.

Eingin munur

Tað er sum so eingin munur á einum nógv integreraðum internationaliseraðum privatkapalistiskum fyrirtakssemi og so teirri heilt statsligu sentraliseraðu ella direktiv planstýrdu fyrirkøni. Í báðum fornum fer alt fyrri skeytið í anonymu sjálvsrørslni, ið eingin hevur ábyrgd av og sum eingin hevur innlit í, og í báðum fornum fara allar tær náttúrligu fortreytirnar, so sum uppfinnsemi, virkisfýsni, tørvurin á rættvisari løn, marknaðarviðurskifti, kapping o.t.l., alt hetta fer fyrri skeytið í báðum fornum.

Liv og virki

Av størsta týdningi er at virkini, sum búskaparligar eindir, halda við líka og nýggja tilknytið til tað konkræta menniskjað og at hetta, at arbeiða hevur eitt innihald og eina meining, at fólk fáa innlit í teirra virki, kunnu ávirka og fáa ábyrgd, soleiðis at tú virkar í virkinum sum menniskja, t.v.s. sum ein vera við sál og ábyrgd, og

ikk sum ein robottur, primitivur ella sera intelligitur.

Bústaður, heim og heimur

Tað snýr seg t.d. um at vit á hesi jørð ikki bara hava ein bústað, men eisini eitt heim, at heimurin hevur sína skipan, sín kultúr og sín stíl, at landslagið og havið runt tað verður virt og varliga umgingið, eisini sjálvt um hetta kostar vøkstur í framleiðsluni, og at man varðar av náttúrunnar uppfinnsemi og livgandi mangfoldigheit.

— búskaparlig skipan

Út frá hesum sjónarvinkli eiga vit at velja eina búskaparliga skipan, grundað á tað fleirtáttada, av nógvum ymskum, heldur smærri enn størri, virkjum, allastaðir íkring okkum — tillagað tí heilt serliga — ið er at finna í øllum okkara ymsku bygda og býar samfeløgum — í okkara oyggja — bónda — fiskimanna- og handverksmentan.

Meining, meiningisloysi og virðing

At vit í øllum fornum, í øllum hópum stýra fram imóti tí meiningisfylta, at vit

aftur úti á miðum fara at streva eftir tí slagnum av góðsking, ið gevur okkum aftur okkara sjálvsvirðing og álit millum manna. At vit í øllum okkara virksemi eisini á landi stýra fram við og úttan um tað meiningisleysa og fara í holt við at framleiða tað, ið bæði ber í sær gleðina av at gera tað rætta á rættan hátt, og fyrri hetta heysta bæði virðingina og vinningin til frama fyrri alt og øll.

So kann tað sjálvandi filosoferað viðari um nú hetta ikki er maximal kynisma?

Umstøður — hugur

Gerst tú umstøðurnar og málsetningin fyrri hesum at arbeiða, soleiðis, ella so rættar, at eisini hugurin til hetta at arbeiða tekur seg upp — so rokkur tú í dupultum týdningi tí optimala: Tú hevur tá fingið ikki bara eitt arbeiði, men eisini hugin til hetta titt arbeiði — og meira kann menniskjað nokk ikki brúka seg sjálvt.

Hugur — meiningisfylti — tað annað er fortreytin fyrri tí fyrra.

John Smith